'Van mijn oudere werknemers leer ik megaveel'

Nick van Beers (19) is oprichter en CEO van datamarketing-organisatie NewResponse, dat een explosieve groei doormaakt.

'Op de basisschool was ik een vervelend jochie. Ik vond leren niks aan. Ik had vaak conflicten met leraren, omdat ik me overal mee bemoeide. Op mijn 14de was ik al voornamelijk websites aan het bouwen, toen wist ik al dat ik wilde ondernemen. Op mijn 16de richtte ik NewResponse op, dat voor andere bedrijven mailadressen van potentiële klanten verzamelt. Mijn ouders stonden erop dat ik mijn middelbareschooldiploma zou halen. Het was best zwaar om school en werken te combineren, maar het is gelukt.

NewResponse zit inmiddels in 32 landen en ik heb vijftien mensen in dienst. Ik leer megaveel van mijn vaak oudere werknemers, veel meer dan van mijn docenten op school. Het liefst doe ik alles zelf, maar ik probeer ook te delegeren. In mijn enthousiasme leg ik de lat voor anderen hoog. Als ik vandaag een idee bedenk, wil ik dat het gisteren wordt uitgevoerd.

Soms ben ik onzeker en denk ik: shit, hoe moet dit? Zo hadden we vorige maand een ernstige storing waardoor de website vastliep. Uiteindelijk was het binnen een uur gefikst en dan leer ik dat ik niet in paniek hoef te raken. Ik denk groots en ben niet bang om risico's te nemen. Volgens mij win ik het om die reden van mijn concurrenten.

De meeste mensen vinden het vet wat ik doe. Anderen, vooral oudere mensen, snappen het niet. Zij vinden dat ik veel te hard werk voor mijn leeftijd. "Je bent maar één keer jong, geniet van je jeugd," zeggen ze. Wat ze niet beseffen is dat ik juist erg geniet. Ik werk dan wel tachtig uur per week, maar ik beschouw mijn werk als mijn hobby. Ik heb veel vrienden die ook een eigen bedrijf hebben en daardoor een soortgelijk leven leiden. In het weekend maak ik er met hen een mooi feest van en gaan we stappen in club Jimmy Woo in Amsterdam. Ik verdien meer geld dan mijn studerende leeftijdgenoten, maar ik vind het net zo leuk om met die groep af en toe lekker in de kroeg te hangen. Niet te lang, want er moet wel worden gewerkt.'

Het geheim van het geniale kind

Waarom blinken sommige kinderen al vroeg uit? Ons brein rijpt door tot ver na ons 20ste levensjaar. Kinderen die al vroeg wezenlijke successen boeken, hebben meer ervaringen opgedaan en een abstractere manier van denken verworven, zegt Jelle Jolles, hoogleraar neuropsychologie in Amsterdam en auteur van *Ellis en het verbreinen*. Dat komt doordat ze aan meer en 'rijkere' prikkels zijn blootgesteld en in reactie op die prikkels constant nieuwe breinverbindingen hebben aangemaakt.

'Vroegbloeiers zijn efficiënter in redeneren, en hun zelfreflectie stelt hen in staat betere keuzes te maken. In tegenstelling tot laatbloeiers buigen ze zich al vroeg over de vragen: wat was mijn doel ook alweer? Zit ik op de goeie weg of moet ik het anders aanpakken? In welke volgorde zal ik de dingen doen om mijn doel te bereiken?'

Een hoog IQ is helemaal geen garantie voor uitstekend presteren. 'Talent is dynamisch, en niet statisch zoals vaak gedacht wordt. Het heeft alles te maken met aanleg en vermogen, met leerpotentie,' aldus Jolles. Volgens hem bepalen onze genen de bovengrens van hoe goed we ergens in kunnen worden.

Maar de wetenschap erkent steeds vaker de grote rol van omgevingsfactoren. Dat sommige mensen op zeer jonge leeftijd ergens in uitblinken, verklaart Jolles aan de hand van zijn stoplichtenmetafoor: 'Als alle stoplichten op groen staan, kan een kind de maximale waarde van excellentie in korte tijd bereiken, omdat de route van de neuropsychologische ontwikkeling sneller en efficiënter wordt afgelegd. Groene stoplichten – zoals een goede gezondheid, inspirerende ontmoetingen en stimulerende ervaringen – in combinatie met nieuwsgierigheid, motivatie en interesse laten sommigen op hun 15de, 18de of 21ste de top bereiken.'

Bovendien: wie denkt dat talent statisch is, negeert het belang van oefening. De Zweedse psycholoog Anders Ericsson concludeerde begin jaren negentig dat de beste mensen het hardst hebben getraind. Olympisch kampioen Epke Zonderland is gezegend met zijn bouw, ambitie, zelfvertrouwen, zelfcontrole en vasthoudendheid, maar zonder al die duizenden effectieve trainingsuren was het wellicht een ander geweest die er met de gouden plak vandoor was gegaan.

Toch is er ook een keerzijde, waarschuwt Jolles. Vroegbloeiers kunnen in de vernieling raken als ze zich te smal ontwikkelen. 'Een snel groeiende boom die te smal en te hoog uitgroeit, heeft kans om te vallen omdat hij te weinig geworteld is. Een populier is meer stormgevoelig dan een langzamer groeiende eik.'

Jolles ziet gevaar in de overschatting van kinderen door hun omgeving. Het kan ertoe leiden dat de kinderen door de mand vallen zodra de samenleving eisen gaat stellen waaraan ze niet kunnen voldoen. Er zijn jongeren die excelleren in de sport of muziek, maar net de echte top niet halen. Ze hebben onvoldoende in de breedte kunnen groeien. Zulke bijna-toppers kunnen, net als de uitgerangeerde toppers, slecht terechtkomen vanwege een gebrek aan andere vaardigheden.

> Jongeren van nu vinden het juist *cool* om ergens goed in te zijn

Sommige mensen die een unieke vaardigheid leken te hebben in hun kindertijd, kunnen in de adolescentie ineens onopvallend worden. De druk en verwarring die ze daarbij voelen kan te groot zijn. 'Denk aan de verhalen van voetballers die op hun 30ste niet veel meer keus hebben dan een sigarenwinkeltje beginnen,' aldus Jolles.

Jongerenexperts Yvonne van Sark en Huub Nelis, auteurs van het boek *Over de top*, staan met twee voeten in de praktijk. Ze onderzoeken hoe je het beste uit jongeren kunt halen door op frequente basis gesprekken met hen te voeren. Veel ouders en kinderen blijken te denken dat ergens goed in worden in strijd is met een gelukkig leven leiden. 'Maar het één sluit het ander niet uit,' zegt Van Sark. Kinderen vertellen haar dat als ze ergens goed in zijn, ze een *flow* ervaren die een goed gevoel geeft.

Frustraties en teleurstellingen die deze jongeren tegenkomen, gebruiken ze om te excelleren. Van Sark: 'Waar laatbloeiers moeilijke taken liever vermijden, zijn vroege hoogvliegers juist types die frustraties durven op te zoeken, omdat ze zich realiseren dat die nodig zijn om prestaties te overtreffen. Zij leggen heel bewust de lat hoog.' Volgens Van Sark rekenen jongeren elkaar tegenwoordig minder dan vroeger af op uitmuntende prestaties; het is 'best cool' om ergens goed in te zijn.

Nelis en Van Sark vinden wel dat slimme of talentvolle kinderen te vaak aan hun lot worden overgelaten. Net als Jolles zeggen ze dat deze groep is gebaat bij sturing en het geven van richting. 'Een kind dat nooit een viool in handen krijgt, zal nooit weten of hij talent heeft voor dat instrument. Het is aan de ouder en docent om dat talent te herkennen en het kind erop te attenderen.' ■